

1. fond Zsinati iratok

1791—1992

17,23 ifm

A Református Egyetemes Zsinat négy éves előkészület után 1881. október 31-én ült össze Debrecenben öt egyházkerület részvételével (Dunántúli, Dunamelléki, Tiszáninneni, Tiszántúli - és Erdélyi). Mind az egyház belső és külső élete szükségessé tette egy országos egyházi szervezet, egy egységes magyar református egyház létrejöttét. 1867. decemberében ülésezett Pesten mintegy másfél évszázados múltra visszatekintő generális konvent, ahol megfogalmazódott az az igény, hogy a konvent alakuljon át a véleményt cserélő, tanácsadó testületből országos egyházi központi hivatallá, mely végrehajtó hatalommal is bír. Három kerület támogatta a tervet, csak Tiszántúl nem. 1873-ban ismét előkerült a javaslat „a magyar és erdélyi református egyházak legfelső képviselői és kormányzó testülete” legyen a generális konvent, de még mindig nem értettek egyet a kerületek képviselői. Az 1877. novemberében Budapesten ülésező generális konventen már a tiszántúliak kezdeményezték az országos hatáskörű szervezet létrehozását, mely megteremtené a magyarországi református egyház egységét és alkotmányát. Eddig minden kerületnek csak az általa hozott döntéseket kellett végrehajtania, a generális konvent végzései nem bírtak kötelező érvénnyel.

Az 1881-es debreceni Zsinat megalkotta a magyar reformátusság egységét, s olyan helyzetet teremtett, melynek alapján a későbbi zsinatok megalkothatták egyházunk alkotmányát: a többségi rendszert, a testületi kormányzást és a paritást, szervezeti és jogi rendjét, intézményes szolgálatát. A gyülekezeteket az egyházmegyék, az egyházmegyéket a kerületek, a kerületeket pedig a zsinat alá rendelték, melyeket testületek vezetnek. Minden kormányzótestületben egyenlő számú lelkész és világi vesz részt, kivéve a presbitériumot.

A presbitériumot a gyülekezet tagjai választják, míg presbitériumok az egyházmegyei és az egyházkerületi közgyűlés és a zsinat tagjait választják. Létszáma 116 fő volt.

Az 1881-es Zsinat teremtette meg a Közalapot (1883-tól működik), egyházunk gazdálkodását és a Nyugdíjintézetet (1896-tól működik) és rendelkezett iskoláiról.

I. Az 1881—82. évi Debreceni Zsinat iratai:

1. doboz a. Zsinatelőkészítő és vegyes zsinati iratok
Révész Imre: Egy határozott lépés a zsinattartás felé c. írása (1877)
- b. Megnyitó beszéd
- c. Zsinati iratok
- d. Beadott indítványok, módosítványok
- e. Eredeti jegyzőkönyvi iratok
- f. Az 1881. évi E. T. kézirat
- g. Az 1882. évi zsinati ülészek iratai, jegyzőkönyve
2. doboz Zsinati feljegyzések nov. 3—15. (1—1055)
3. doboz Zsinati Napló nov. 1—13. (1—11)
4. doboz Zsinati Napló nov. 14—24. (12—22)
5. doboz a. Az 1881. évi E.T. kéziratot kötete, hitelesített másolati példány

II. Az 1891—1893. évi I. Budapesti Zsinat iratai:

- b. Előkészítő és adminisztratív iratok
- c. Üdvözlések
- d. Indítványok és beadványok
- e. A kolozsvári teológiai és a debreceni filozófiai fakultás ügye
6. A. doboz a. Közalap és egyházi adózás ügye
- b. Zsinati előmunkálatok végzésére alakított bizottságok munkái, tervezetek 1878—1881 (nyomtatványok)
- c. A Zsinat eredeti jegyzőkönyve
1891. dec. 5—16. (1—103.), 1892. márc. 9—ápr.6. (104—491.)
, 1892. nov. 24—dec.7. (492—740.) 1893. nov. 14—15. (741—765.)
Az 1790/91. évi XXVI. törvénycikk százados ünnepe, budai zsinat centenáriuma, 1891.dec.6-i ünnepi közgyűlés,
törvénytervezetek.
6. B. doboz d. Tanítók gyűlésének emlékirata
- e. Lelkészválasztásra vonatkozó javaslat
- f. Javaslatok, törvénytervezetek
6. C. doboz g. Egyházközségeknek a gazdasági és anyagi megszervezése tárgyában a zsinat elé terjesztett azonos folyamodványai 1—231. — betűrendben
7. a. Az 1891—1893. évi Egyházi Törvény hitelesített kézirat

- másolata
- b. Zsinati jegyzőkönyv

III. Az 1904—1907. évi II. Budapesti Zsinat iratai

- 8. A. doboz
  - c. A zsinat előkészítése
Egyházkerületi és egyházmegyei javaslatok, vélemények
  - a. Az adóreform előmunkálatai (1904.)
  - b. A zsinat előkészítése. Levelezés. Adminisztráció. Javaslatok, törvénytervezetek.
- 8. B. doboz
  - c. A zsinat I. ülészakájának iratai
- 9. doboz
  - c. A zsinat II—VII. ülészakájának iratai (H: VIII—X.)
- 10. doboz
  - c. A zsinat XI—L. ülészakájának iratai (H: XIV. XXVI. III—L.)
Törvénytervezetek, tárgysorozatok (1904)
- 11. doboz
  - a. Az E.T. ügyei 1907. Az E.T. Gillicze-Fekete féle másolata
  - b. Az 1904—1907-i E.T. kéziratok másolati példánya

IV. Az 1917—ben megnyílt III. Budapesti Zsinat iratai

- 12. doboz
  - a. Zsinattartás ügyei 1912—1926
  - b. Zsinati megbízólevelek 1917—1926
  - c. Zsinati gazda levelezése 1917—1927
- 13. doboz
  - c. Zsinati iratok (1—233.)
- 14. doboz
  - a. Zsinati iratok 1917
  - b. Vegyes zsinati irományok (kinyomtatva) 1917
- 15. doboz
  - c. Zsinati ügyek: adóügyek iratai, iskolaügyi iratok, lelkészválasztási ügyek, nyugdíjügyek iratai
- 16. doboz
  - a. Zsinati jegyzőkönyvek 1917—1922 (+ 3 egyházmegyei jkv.)
  - b. Zsinati Naplók 1917—1926

V. Az 1928—ban megnyílt IV. Budapesti Zsinat iratai

- 17. doboz
  - a. Zsinati adminisztráció: Meghívók. Tagok. Napirend. Beosztás. A II. ülészak összehívása. Személyiváltozások. Levelezés.
  - b. Igazolások, megbízólevelek
- 18. doboz
  - a. Törvénytervezetek: A lelkészválasztási törvény revíziója. Véleményezések. A X. és XI. tc. kinyomtatott és aláírt szövege
  - b. Missziói törvénytervezet I. II.
  - c. Istentiszteleti rendtartás. A Liturgiaügyi Bizottság jelentése 1929
  - d. Törvénycikk az egyház alkotmányáról és kormányzatáról
- 19. doboz
  - a. Egyháztagek fegyelmezése.
  - b. Amerikai ügyek:
    1. Egyezmény, megkötött az amerikai és a magyar református egyház között 1921. február 18-án.
    2. Jegyzőkönyv az Amerikai Segélybizottság üléséről. Budapest 1922. február 16.
    3. Dr. Vasadi Béla levelezése az amerikai magyar segélyek ügyében Ravasz Lászlóval. 1947.
  - c. Jegyzőkönyvi kivonatok. Külföldi utazások 1948
  - d. Zsinati ügyek 1927—1929
- 20. doboz
  - a. Zsinati ügyek 1930—1937
  - b. Zsinati ülések kinyomtatott irományai 1920
- 21. doboz
  - a. Zsinati ülések irományai (20—35.)
  - b. Zsinati ülések irományai (36—50.)
- 22. doboz
  - c. Zsinati ülések irományai. (51—112.)
- 23. doboz
  - a. A zsinat I. ülészakájának ügyiratai
  - b. A zsinat II. ülészakájának ügyiratai (259—499.)
- 24. doboz
  - a. A zsinat II. ülészakájának ügyiratai (500—554.)
  - b. A zsinat III. ülészakájának ügyiratai
- 25. doboz
  - a. A zsinat IV. ülészakájának ügyiratai
  - b. A zsinat V. ülészakájának ügyiratai
- 26. doboz
  - a. A zsinat VI.(!)-VII. ülészakájának ügyiratai
  - b. A zsinat VII. ülészakájának előkészítése

27.	doboz	a.	Zsinati Napló. I—III. ülészek iratai	
		b.	Zsinati Napló IV—VI. ülészek iratai (29—35. ülés naplója)	
28.	doboz	a.	Zsinati Napló IV—VI. ülészek iratai (36—39. + 1 ülés naplója)	
		b.	Zsinati Napló VII. ülészek iratai (másodpéldány is)	
29.	doboz	a.	Zsinati jegyzőkönyv I—II. ülészek	
		b.	Zsinati jegyzőkönyv III. ülészek	
30.	doboz	a.	Zsinati jegyzőkönyv IV—VI. és VII. ülészek	
		b.	Egyes törvénycikkek (I. és XI.)	
		c.	E.T. 9. tc. második olvasatban elfogadott szövege	
31.	doboz	a.	E.T. 1931. évi szövegének kézírata	
		b.	E.T. 1931. évi szövege, és az erre tett kormányészrevételek. Az E.T. 1933. évi szövege	
32.	doboz	a.	Az E.T. díszkiadású kötete (2 pld-ban: 1931, 1933.)	

VI. A Zsinati alap ügyei

		b.	Zsinati ügyiratok	1908—1934
33.	doboz		Zsinati ügyiratok	1935
34.	doboz	a.	Zsinati ügyiratok	1935—1938

VII. Segédkönyvek

		b.	Az 1791-i budai és az 1881—1882-i debreceni zsinati ülések jegyzőkönyveinek tárgymutatói	
		c.	Az 1891—1893. évi I. budapesti zsinat tárgymutatója	
		d.	Az 1881—1882. évi zsinat irományainak elenchusa	
35.	doboz		A zsinat előkészítése és adminisztrációja	
		a.	A zsinattartás ügyei	1939—1948
		b.	A zsinat ügyintéző iratai	1939—1941
36.	doboz	c.	A zsinat ügyintéző iratai	1942—1946
		d.	A zsinat ügyintéző iratai	1948—1952
		e.	A zsinat második felének elenchusa	1945—1952
37.	doboz		Jegyzőkönyvek	
		a.	Zsinati jegyzőkönyvek	1939—1941
		b.	Zsinati jegyzőkönyvi kivonatok	1948—1949
		c.	Zsinati Naplók és Jegyzőkönyvek címlapjai	1947—1950

VIII. A Zsinat munkája:

		d.	Az V. törvénycikk. Az iskolai törvény revíziója	1942—1943
		e.	Az Állam és Egyház között létrejött Egyezmény	1948
			A Zsinati Tanács jelentése a Bizottság működéséről.	1948
			Az 1948. június 8-i kormánybizottsági tárgyalás végleges szövege	
			A kormánybizottság 3. ülésének jegyzőkönyve (Az egyezményrel kapcsolatban lásd. még 2.a/B, 7. csomó a, b.)	1948
		f.	Dr. Szentpéteri Kun Béla észrevételei az egyházalkotmányi törvényjavaslattal kapcsolatban	1949
		g.	Különbéle bizottságok iratai	1939—1944
		h.	Adóalap és Közalap iratai. Törvénycikkek.	
		i.	Zsinati irományok és jegyzőkönyvi kivonatok. (Nyomtatott szöveg)	1939—1948
		j.	Zsinati irományok (gépelte szöveg 0—76.)	1950
38.	doboz		Zsinati irományok 1—45.	
39.	doboz		Zsinati irományok 46—77.	
40.	doboz		Zsinati Napló (kézirat)	
41.	doboz		Zsinati jegyzőkönyv (kézirat)	

IX. Az 1951-ben megnyílt VI. Budapesti Zsinat iratai

A zsinat előkészítése és rendje:

42.	doboz	a.	A zsinat napirendje	1951
		b.	A zsinati tagok névjegyzéke, nyilvántartása és ülésrendje	1951—1954

	c.	A II. ülészak (Debrecen 1952.) meghívólevele, tárgysorozata és bizottságai Jegyzőkönyvek:	1952
	d.	Zsinati Igazolóbizottsági jegyzőkönyvek	1951—1952
	e.	Zsinati Tanácsi jegyzőkönyvek	1951—1952
	f.	A zsinat III. ülészaka VI. ülésének jegyzőkönyve Adminisztráció:	1953
	g.	A zsinat adminisztratív iratai	1951
43.	doboz	Az Erdélyi Református Egyház 1948. évi zsinatának irományai	1948
44.	doboz	Zsinati ülések köriratai	